

18. 1. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Potřeba oportunity v trestním řízení proti právníkům osobám

Dne 9. listopadu 2016 byl na tomto serveru publikován článek s názvem „Proč nejsou stíhány územní samosprávné celky“. V nadpisu tohoto článku chyběl otazník. Jeho autor totiž předpokládal nalezení odpovědi v tom, že jejich trestní postih je - i přes splnění všech formálních podmínek podle zákona č. [418/2011](#) Sb. - ve své podstatě zcela kontraproduktivní vzhledem k obecně prospěšnému charakteru činnosti, kterou tyto právnícké osoby vykonávají.

Tento článek je zde nyní připomenut proto, že ve svém závěru obsahoval myšlenku na zavedení zásady oportunity, která by tak v tomto směru státní zástupce ušetřila dalšího soustavného porušování zásady legality. Autor se domnívá, že potřebě zavedení zásady oportunity do trestního řízení, vedeného proti právníkům osobám, však svědčí ještě další podstatné důvody.

Nejvyšší státní zastupitelství vydalo dne 17. prosince 2014 „Zvláštní zprávu o poznatcích z aplikace zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim“. Tato zpráva obsahovala souhrn dosavadních poznatků státních zastupitelství nižších stupňů a je zmiňována proto, že myšlenka zásady oportunity se v různých podobách několikrát objevila již zde.

Především bylo ve zprávě konstatováno, že zákon č. [418/2011](#) Sb. v ustanovení § 14 umožňuje soudu, aby při stanovení druhu trestu a jeho výměry (neboli jeho přiměřenosti) přihlédl - mimo jiné - k povaze a závažnosti trestného činu, k poměrům právnícké osoby, včetně její dosavadní činnosti a jejích majetkových poměrů.

Citovaná zpráva Nejvyššího státního zastupitelství však v této souvislosti současně právem upozornila, že tato hmotněprávní úprava se vztahuje především k rovině trestání a nelze z ní proto dovodit zpochybnění zásad legality a oficiality, tj. otázku vlastního vedení anebo nevedení předchozího trestního řízení.

Na druhé straně se však zde již současně objevily názory některých státních zastupitelství vyslovené v tom směru, že trestní řízení (v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe) by mělo být zásadně zahajováno pouze tehdy, jestliže může být zcela naplněn jeho preventivní i represivní účel.

Byla zde proto nastolena otázka, zda je skutečně účelné trestní stíhání především zjevně ekonomicky neaktivních a zadlužených obchodních korporací jakož i těch, které jsou již v konkursu anebo v likvidaci, které nemají žádné faktické sídlo, nemají žádné zaměstnance, apod. Uložení jakýchkoliv trestů těmto a jim podobným subjektům tak zjevně nemůže mít žádný faktický význam. Jejich přechodí obligatorní trestní stíhání i v této situaci si přesto vyžaduje zbytečně vynaložené úsilí, čas a finance.

(Poznámka : Je možné si na tomto místě položit otázku, zda by tedy nebylo možným řešením ukládat takovým subjektům rovnou tresty zrušení právnícké osoby ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) zákona č. [418/2011](#) Sb. Odpověď však zní nikoliv, protože soud může takový trest uložit pouze tehdy, jestliže činnost právnícké osoby spočívala zcela nebo převážně v páchání trestné činnosti a taková podmínka zde vesměs splněna nebude. Na doplnění lze ještě uvést, že vzhledem k povaze věci zde není relevantní řešení ani formou odklonů, které další průběh trestního řízení pouze „pozastavují“ a

nikoliv zcela eliminují.)

Ve shora uvedené otázce citovaná zpráva Nejvyššího státního zastupitelství nakonec uzavřela s tím, že v souvislosti s budoucím prováděním legislativních změn bude vhodné usilovat o posílení výjimek ze zásady legality, pokud by nepřicházelo v úvahu přímé zavedení zásady oportunity. Do současné doby však není známo, že by v tomto směru již jakákoliv legislativní aktivita vznikla.

Zásadním impulsem pro zavedení zásady oportunity v trestním řízení vedeném proti právnickým osobám by ovšem měla být nedávná účinnost zákona č. [183/2016](#) Sb. Tato poslední novela zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, nabyla účinnosti dnem 1. prosince 2016 a mj. velmi zásadním způsobem rozšířila spektrum trestných činů, za které může být právnická osoba stíhána a odsouzena. Z hlediska úvahy o zavedení zásady oportunity je třeba považovat za podstatné zejména to, že nyní mohou být právnické osoby stíhány prakticky pro veškeré trestné činy proti životu a zdraví.

Tato situace v praxi znamená zásadní rozšíření trestních rizik pro všechny subjekty, jejichž činnost v praxi může taková konkrétní rizika ve zvýšené míře přinášet. Těmito subjekty jsou zejména veškerá zdravotní a sociální zařízení (tj. všechny nemocnice ale vlastně i všechny ordinace, dále léčebny dlouhodobě nemocných, ústavy sociální péče, domovy mládeže, rehabilitační ústavy, domovy důchodců, kojenecké ústavy, hospice, atd.). Kromě toho lze v této souvislosti vyjmenovat veškerá vzdělávací zařízení, kde může docházet k úrazům žáků a studentů při nejrůznějších aktivitách, takže se uvedený problém fakticky týká také škol i učňovských zařízení všech druhů a stupňů.

To v praxi znamená množinu několika tisíc subjektů, které mohou být již nyní trestně stíhány a trestány proto, že v rámci jejich činnosti zde u někoho došlo k ublížení na zdraví z nedbalosti, ke způsobení těžké újmy na zdraví z nedbalosti, anebo dokonce k usmrcení z nedbalosti. Takové případy se přitom bohužel průběžně dějí.

Stejně tak jako v předchozím případě územních samosprávných celků, i zde je nutné konstatovat, že se jedná o subjekty, které vykonávají obecně prospěšné (tj. zde vzdělávací, sociální a zdravotnické) činnosti. I zde by bylo jejich trestní stíhání zcela kontraproduktivní vzhledem k tomu, že jakýkoliv trest by fakticky nějakým způsobem postihl zejména ty fyzické osoby, v jejichž zájmu tyto právnické osoby existují a pro které tyto své činnosti vykonávají.

Zavedení zásady oportunity do trestního řízení proti právnickým osobám by vyžadovalo precizní legislativní formulaci, která by srozumitelným způsobem formulovala kritéria její aplikace a současně by eliminovala možnosti jejího zneužívání. S ohledem na popsání existujících i předpokládaných problémy aplikace zákona č. [418/2011](#) Sb. je však její zavedení do trestněprávní praxe mimořádně žádoucí.

JUDr. Jan Vidrna,
spolupracující advokát

Advokátní kancelář Mgr. Robert Pergl

Na Ořechovce 580/4
162 00 Praha 6

Tel.: +420 224 232 611

Fax: +420 233 313 067

e-mail: jan.vidrna@akpergl.cz

[1] Proč nejsou stíhány územní samosprávné celky, dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)